

CEVİZ ODUNUNUN SİLAH YAPIMINDA KULLANILMASI VE İHRACAT OLANAKLARI

Ramazan KANTAY¹

Öner ÜNSAL²

ÖZET

Bu tebliğde ceviz odununun çeşitli kullanım yerleri kısaca özetlendikten sonra silah endüstrisindeki yeri ve önemi vurgulanarak silah üretiminde kullanılacak ceviz odununun özellikleri, silah üretim teknolojisi ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Ülkemiz odun kökenli ihracat ürünleri arasında önemli bir paya sahip olan ceviz odununun 1995 den önceki ve sonraki ihracat kriterleri, yeni kriterlere göre tüfek dipçığı ve el kundağı ölçüleri ve son 15 yılda yapılan ihracat miktarları verilmiştir. Yapılan çalışmalarda 1995 yılından sonra ihracat imkanlarında bir azalma olduğu, buna rağmen 2002 yılında dipçik taslağı ihracatının artış gösterdiği, 2003 yılında ise azalma olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ceviz Odunu, Tüfek Dipçığı, Taslak, İhracat

SUMMARY

UTILISATION IN GUN PRODUCTION AND EXPORT POSIBILITY OF WALNUT WOOD

This study evaluates the importance of walnut wood in rifle industry, properties of the wood and gunstock production technology. In the study, export criteria of walnut wood after and before 1995, dimensions of gunstock and handle based on new criteria and export figures for last 15 years were also given. Previous studies showed that total export of gunstock and handle decreased after 1995 however export of guns stocks increased in 2002 while decreases in 2003.

Keywords: Walnut Wood, Gunstock, Blanks, Export

GİRİŞ

Ceviz (*Juglans regia* L.) dünya üzerinde bal-kanlar, Lübnan, Kafkaslar, Kuzey Irak, İran,

Afganistan, Orta Asya'nın doğusundan Çine kadar yayılış göstermektedir. Ülkemizde kuzeydoğu ve doğu Anadolu'da doğal olarak yetişmektedir. Fakat meyvesi nedeniyle hemen

¹Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi, Orman Fakültesi Bahçeköy/İSTANBUL

²Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi, Orman Fakültesi Bahçeköy/İSTANBUL

her yerde kültüre alınmıştır. Uygun yetişme şartlarında 25-30 m boy, 1,5 (2,5) metre çap yapabilen, seyrek yetiştiği zaman dipten çatalanan geniş tepeli bir ağaçtır (9,12).

Ceviz sahip olduğu olumlu özellikleri nedeniyle, başta masif mobilya ve kaplama üretimi olmak üzere silah endüstrisinde, parke üretiminde, spor ve müzik aletleri yapımında, oymacılık, markiteride, çeyiz sandığı yapımında ve daha pek çok yerde kullanılmaktadır (6,8,9).

Bu araştırmada; meyvesiyle de Dünya’da önemli bir yer edinmiş olan ceviz odununun silah sanayiindeki potansiyelinin ve ihracat olanaklarının son verilerle ortaya konması ve bundan sonra izlenmesi gereken doğru politikaların belirlenmesi amaçlanmıştır.

CEVİZ ODUNUNUN SİLAH YAPIMINDA KULLANILMASI

Masif haldeki ceviz odununun en yüksek değer kazandığı kullanım yeri silah sanayidir. Tüfeklerde omuz kundağı (dipçik) ve el kundağı, tabancalarda tabanca kabzası yapımında en çok ceviz kullanılmaktadır. Cevizimiz bu kullanım yeri için dünyaca ünlüdür. Desen ve kalite bakımından uygun olan bir omuz kundağı taslağının çok azda olsa birkaç bin dolara alıcı bulunduğu söylenmektedir (9).

Kundak av tüfeğinin en önemli unsurlarından olup omuz kundağı (dipçik) ve el kundağı olmak üzere iki parçadan oluşmaktadır. Omuz kundağı yani dipçik kısmı geri tepmenin omuzda absorbe edilmesini sağlarken el kundağı da namlu ısıyı yalıtarak, diğer elle tüfeğe yön vermeyi sağlar.

Av tüfeği kundaklarında da tıpkı tabancalarda olduğu gibi silahı kavramaya yarayan kabza kısmı bulunur. Silahın bu kısmından kavranarak dipçik gerisinin sıkıca omuza oturması nişan almayı kolaylaştıracağı gibi geri tepmenin avcı üzerindeki etkisini de azaltır (3).

Kundak Yapımında Malzeme Seçimi

Ateşli silahlar var olduğundan beri kundak yapımında birçok ağaç türü denenmiş ancak hiçbir ağaç türü ceviz kadar cazip olamamıştır. Değerli tüfeklerin kundakları cevizden yapılırken ucuz silahların kundakları kayın, kızılğaç,

huş, armut, karaağaç gibi ağaçlardan yapılabilmektedir. Son yıllarda kundanın plastik (vulkanize kauçuk) gibi yapay maddelerden de imal edildiği görülmektedir (3,9).

Ceviz sert ve darbeye dayanıklı olduğu kadar esnek, diğer ağaçlara göre çok daha az çekme ve şişme özelliklerine sahip, işlenmesi kolay, güzel kokulu ve cila kabul eden bir ağaç türüdür. Diri odunun rengi grimsi beyaz ile kırmızımsı gri tonları arasında değişmekte iken özodununda bal renginden çikolata kahveye kadar değişik renk tonları görülebilir. Bütün bunlara rağmen her ceviz ağacı aynı üstün özellikleri taşımayabilmektedir. Buna göre en kaliteli ceviz ağaçları Kuzeybatı Kafkasların bir bölümü ile Türkiye ve İran’ın dağlık kesimlerinde ve Fransa’nın bir bölümünde de bulunmaktadır (3,6).

Silah yapımında kullanılacak kütük ve tomrukların meyve verimi düşmüş, tepe dalları kurumuş, yaralanmış yaşlı ağaçlardan seçilmesi, gövde çapının 50 cm’den büyük olması ve ayrıca geniş bir öz odununun bulunması istenmektedir. Zira küçük çaplı, fazla budaklı ve çatlak kısımlar zayıflığı fazlalıktır. Ayrıca ağaçların kışın kesilmiş olması, mantar ve böcek tahribatının azalması bakımından uygun bulunmaktadır (9).

Genel olarak, amaca uygun ceviz kütük ve tomruklarının seçiminde, TS 151 (1983) standardı esas alınmaktadır. Bu standart ceviz odunu ile ilgili tanımlar, çap ve boy sınıfları ve görünüş özelliklerini içermektedir.

Ceviz Tomruk ve Kütüklerin Depolanması

Odun değeri yüksek yaşlı ağaçların kesiminde köklere doğru derine gidene oyuk şeklinde kesim tekniği uygulanarak kesilen ağaçlardan alınan kütük ve tomruklar, fabrika depolarında uzun süre bekleyecekse çatlama ve çürümeye karşı korunmaları gerekmektedir. Bunun için en iyi çözüm tomruk havuzlarında su içinde bekletmedir. Havuz olmayan yerlerde yağmurlama yapılabilir. Yağmurlamada en önemli husus tomruk enine kesitlerinin ıslatılmasıdır (7,9).

Tomruk ve kütükler biçmeye gönderilmeden önce taş, toprak, metal gibi yabancı maddelerden temizlenmelidir. Özellikle kütük ve köklerde taş ve toprak, tomruklarda şarapnel, kurşun gibi metal parçalar bulunabilmektedir (9).

Kundak İmalat Aşamaları

Tomruk ve Kütüklerin Biçilmesi

Yabancı maddelerden temizlenmiş olan kütük ve tomruklar şerit testere makinelerinde kundak taslağı kalınlığında kalasalara biçilmektedir. Biçmede genellikle en iyi desenlerin elde edileceği biçme metotları uygulanır. Şerit ustalarının deneyimli, bilgili ve işin ehli olması, güzel desenlerin elde edilmesi bakımından son derece önemlidir. En az uygulanan metot keskin keşiş metodudur. Kalas kalınlıkları ise ortalama 70mm'dir (9,11).

Buharlama ve Kurutma

Tomruklardan üretilen kalaslar önce buharlama odalarında buharlama işlemine tabi tutulur. Buharlama, işlemi, kerestelerin sıcaklığı 100°C'nin altında bulunan tam doymun haldeki sıcak su buharı ile muamele edilmesidir. Buharlamanın pratik amacı renk yeknesaklığı sağlamak ve kereste içerisindeki gerilmeleri azaltmaktır. Kurutma ise, kalas halinde yada kalaslardan elde edilen taslaklar halinde olmak üzere iki şekilde yapılabilir (9).

Kurutma ham kundak taslağı kalınlığındaki kalaslar halinde yapılmış ise, önce bu kalaslardan kundak taslakları kesilmektedir. Kesilen kundak taslakları tek tek kalite kontrolüne tabi tutulmaktadır. Kontroller sırasında ağacın rengine, lif yapısına, tekstürüne ve kusurlara bakılarak sınıflandırma yapılmaktadır. Genel olarak taslaklar 5 sınıfa ayrılmaktadır. Fakat üretici firmalar sınıf sayısını 6-8'e kadar çıkarmaktadır ve bazıları her sınıfa bir isim vermektedirler (Resim 1). Kalite ve fiyat tomruğun ve kütüğün şerit testere makinelerinde biçiliş şekline göre değişmektedir. Taslağın tomruktan alındığı yer de son derece önemlidir. Örneğin kök kısmından alınan taslaklar normal odundan alınan taslaklardan çok daha pahalıdır. Çünkü kök kısımları ırlu görünüş vermektedir. Taslakların işlemeden önce iklimlendirilmiş bir odada dinlendirilmesi uygun bulunmaktadır (13).

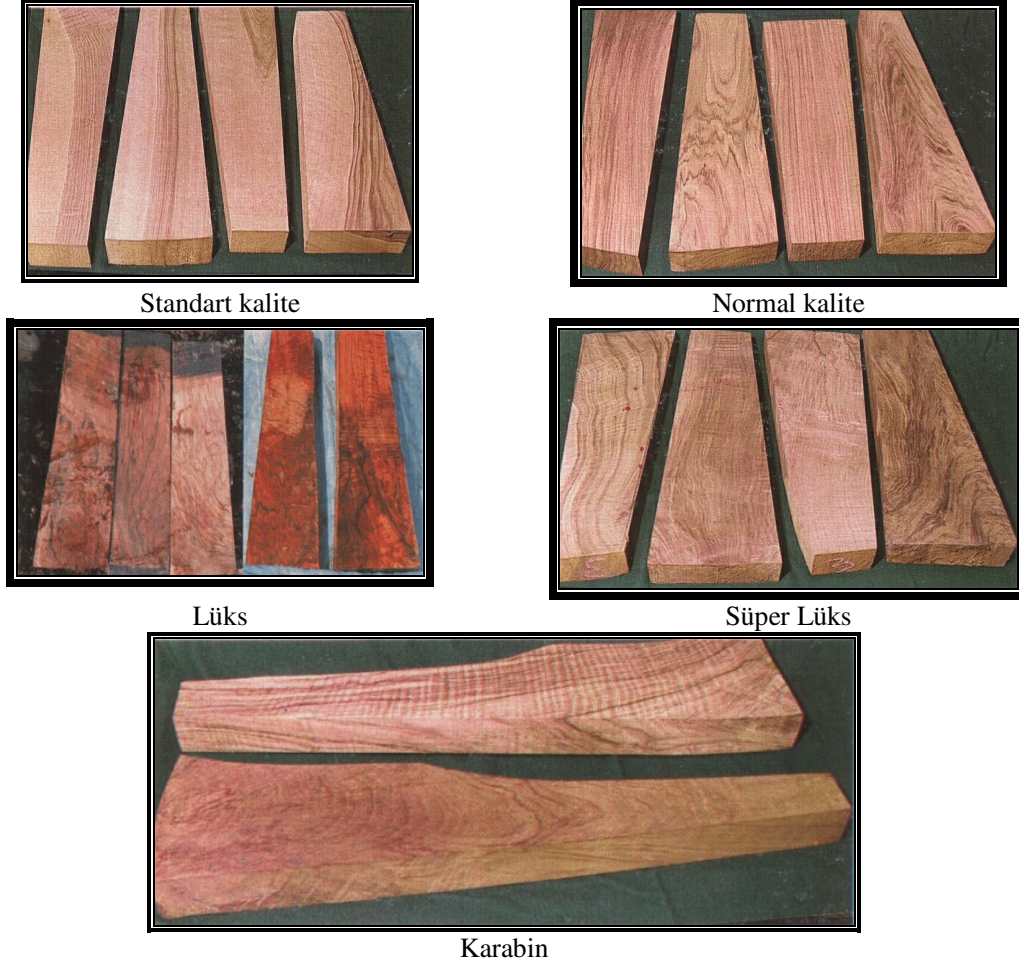
Ceviz kerestesinin özellikleri hem yetiştirme ortamına göre hem de gövdeden alındığı yere göre çok değişmektedir. Aynı gövde içerisinde kütük, gövde, taç ve dal kısımları farklı odun özelliklerine sahiptir. Genellikle sıklık içerisinde

yetiştirme ve yüksekten çatallanan ağaçların gövde odunlarında reaksiyon odunu ve lif düzensizlikleri önemsiz düzeydedir. Bu düzgün gövdelerden elde edilen kerestelerin kurutulması kolaydır. Münferit yetiştirilmiş ve aşağıdan çatallanan ağaçlarda ve özellikle kütük kısımlarında oduna güzellik kazandıran lif düzensizlikleri önemlidir ve kurutma sırasında çarpılmalara neden olmaktadır. Bu bakımdan genel olarak lif yapısı düzensiz olan ceviz kütüklerden elde edilen kerestelerle, lif yapısı daha düzgün olan gövdelerden elde edilen kerestelerin kurutulmasında farklı kurutma şartlarının uygulanması gerekmektedir (9).

Toprak seviyesinin altında ve üstündeki kısımları içeren ceviz kütüklerinden elde edilen kerestelerin lif yapısının karmaşık olması kurutma sırasında şekil değişmelerine sebep olmaktadır. Dipçik ve el kundaklarının rutubet miktarının %7 olması gerekmektedir. Eğer taslak halinde ihracı söz konusu ise rutubeti %7-20 arasında olabilir (2). Kurutma sırasında çatlama, kabuklaşma, şekil değişmeleri ve renk değişmesi gibi kusurların olmaması istenir. Özellikle renk değişikliği ağacın değerini düşürmektedir. Çok yüksek değerli kundaklar renk ve lif yapısı bakımından karışık olan ceviz kütüklerinden elde edilmektedir. Ceviz ağacından yapılan omuz ve el kundağı taslakları lif doymunluğu rutubet derecesinin altına kadar doğal şartlar altında kurutulmaktadır. Doğal kurutma için güneş ve yağmurdan korunmuş üstü kapalı yanları açık iyi havalandırılan yerler düşünülmelidir. Çatlamayı önlemek için enine kesitlerine rutubet kaybını önleyici maddeler sürülmelidir. Bu hususta şeffaf olması nedeniyle daha çok parafin kullanılmaktadır. (9)

Lif doymunluğunun altına kadar doğal olarak kurutulan taslakların teknik kurutulmasında yüksek sıcaklık dereceleri uygulanmamalıdır. Esasında ceviz tomrukları tüfek kundağı taslağı kalınlığında biçilen kalaslar halinde kurutulmalı ve kundak taslakları bu kalaslardan elde edilmelidir. Ancak kalasların kurutulması daha güç tür ve süre uzundur. Ayrıca kalasların taslak çıkarmayan kısımları atılacağı için, gereksiz yere kurutulmuş olmakta ve bu kurutma ekonomisini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu nedenlerle bazı üreticiler kalas halinde kurutma yerine taslak halinde kurutmayı tercih etmektedir.

Ceviz odununun kurutulması ile ilgili olarak

Resim-1: Kundak taslakları ile ilgili bazı örnekler (www.dogsan.com).
 Figure-1: Some samples of gunstock blanks.

daha çok *J.nigra*'nın kurutulması konusunda çalışmaların yapıldığı görülmekle beraber Ünsal (11) tarafından *J. regia*'nın kurutulması konusunda da bir araştırma yapılmıştır. Ünsal (11) tarafından yapılan bu çalışmada, ön kurutma yapılmış 70 mm kalınlığındaki *J. regia* kerestesi klasik kurutma metodu ile kurutulmuş ve yüksek kaliteli kurutma sonuçlarına ulaşılmıştır. Söz konusu kurutma işleminde, ilk sıcaklık 40°C, son sıcaklık 50°C ve kurutma meyli 1,45-1,55 olarak uygulanmış, kurutma süresi yaklaşık 600 saat olarak gerçekleşmiştir.

Kundak Yapımı

Daha önce belirtildiği gibi tüfeklerde omuz ve el kundağı bulunmakta ve omuz kundağına aynı

zamanda dipçik denilmektedir. Rutubet bakımından uygun hale getirilmiş ve dinlendirilmiş taslaklar önce kalınlık makinesinde istenilen kalınlığa getirilmektedir. Sonra kundak şablonu ile taslak yan yüzeylerine çizim yapılmakta ve boyutları şerit testere makinelerinde çizilen ölçülere getirilmektedir. Bu durumdaki kundaklar iklimlendirilmiş odalarda bir süre daha dinlendirilmektedir (Resim-2).

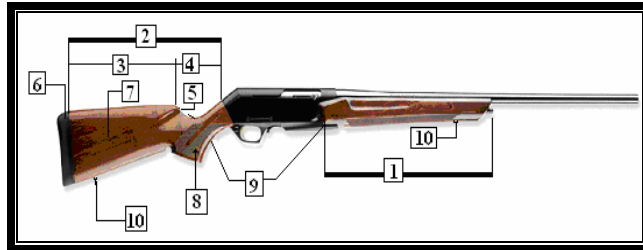
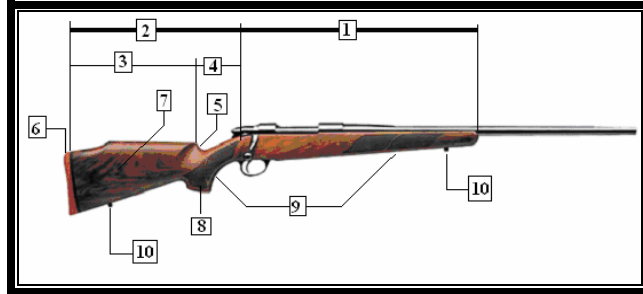
Atıcının yüzü ile uyum sağlayacak ergonomik yapıda dizayn edilen omuz ve el kundakları, yüksek hassasiyetli ahşap tornalarında işlenir. Şablon ölçülerinde olan bu kundaklar planya, freze ve delik makinelerinde işlendikten sonra kopya makinesinde standart ölçülere getirilmektedir (Resim 3).

Resim-2. Tam (karabin tipi) ve yarım (otomatik tip) kundak taslakları.
Figure-2: Carbine and automatic type of gunstock blanks.

Resim-3: Omuz (Dipçik) ve el kundağı işleme makineleri.
Figure-3: Gunstock processing machines.

1- Ön gövde (El kundağı)-Forend, 2- Dipçik; kundak-Gunstock, 3- Arka kundak-Back of stock, 4- Dipçik boynu- Neck, 5- Dipçik burun kısmı-Tip of stock, 6- Kundak kapağı-Butt plate, 7- Yanak-Cheekpiece, 8- Tabanca kundak tipi- Firearm type of stock, 9- Elin kayama-ması için yapılan balık sırtı görünümünde kısımları-Checkering, 10- Kayış bağlantı halkası, taşıyıcı kayışın sabitleştirilmesine yarar-Sling swivel.

Resim-4: Tam ve yarım kundak tertibatı (Üçbaş, 1999).
Figure-4: Full and semi gunstock combination.

Standart dipçik

İngiliz dipçik

Monte carlo yanaklı dipçik

Yanaksız dipçik

Resim 5: Omuz kundağı (dipçik) örnekleri.

Figure 5: Gunstock samples.

Tezgahlarda omuz ve el kundağı bir arada bir bütün olarak üretildiği taktirde buna tam kundak, ayrı ayrı üretildiği taktirde ise yarım kundak adı verilmektedir. Resim 2’de tam ve yarım kundak taslakları, Resim 4’de tam kundak ve yarım kundak tertibatlı sabit namlulu bir tüfek ve kısımları görülmektedir. Resim 5’de ise omuz kundağı yani dipçik örnekleri verilmiştir.

CEVİZ ODUNUNUN İHRACATI

Ceviz odununun ihracatına bakıldığında 1974 öncesine kadar her türlü yarı mamul ve mamul ürün olarak ihracatının serbest olduğu görülmekteyken, 11.5.1974 tarih ve 14883 sayılı resmi gazetede yayımlanan ihracat yasağı ile tomruk, kereste, kalas ve taslak olarak ihraç edilmesi yasaklanmış, sadece mamul (nihai ürün) olarak ihracatı serbest bırakılmıştır. Hangi sebeple olursa olsun işlem görmemiş ceviz odunu yurtdışına çıkartılamaz hükmü benimsenmiştir. Yalnız ileri derecede işlem görmüş yuvarlak ağaçlar (kabukları alınmış veya kare şeklinde kabaca yontulmuş olsun olmasın), boya, kreozot veya diğer koruyucularla işlem görmüş,

kare şeklinde kabaca yontulmuş sedir, ceviz, şimşir, ıhlamur, dişbudak, zeytin gibi ağaçların ihracatı 1974 tarihli yasadan sonra çıkan bir ek madde ile geçerli kılınmıştır. Fakat çıkarılan bu ek maddenin yarattığı boşluktan yararlanmak isteyen ihracat firmaları basit ön işlemden geçirdikleri ceviz kütüklerini ihraç etme çabası içine girmişlerdir. Bu durum ihracatçı birliklerini zor durumda bırakmış ve ihracat firmalarını karşı karşıya getirmiştir. Bütün bu gelişmeler ışığında, Dış Ticaret Müsteşarlığı (DTM) tarafından bir çalışma yapılarak ceviz ağaç türünden hangi ürünlerin elde edileceği tespit edilmiş ve bu ürünler 45 madde halinde İhracatçı Birliklerine 1996’da gönderilen sirküler ile belirtilmiştir (2).

Ceviz Odununun Dipçik ve Taslak Olarak İhracattaki Standardı

Ceviz ağacından yapılan dipçik, dipçik taslakları ve kundaklar, Türkiye’nin ihracatta standardı zorunlu mallar ile ilgili mevzuatına tabi bulunmaktadır. Buna göre, 1996 tarih ve 96/7794 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan "Dış ticarete teknik düzenlemeler ve standardizasyon rejimi" kararınının 2.

maddesinin (a) ve (b) bentleri ile dış ticarete teknik düzenlemeler ve standardizasyon yönetmeliği'nin 11. maddesi uyarınca ekli listelerde belirtilen, serbest dolaşıma ve dahilde işleme rejimine tabi tutulan ürünlerin, ilgili standartlarına uygun olması gerekmektedir. Her yılın 25-28 Aralık tarihleri arasında resmi gazetede yayınlanan dış ticarete teknik düzenlemeler ve standardizasyon yönetmeliği, ürünlerin hangi standartlara uygun olması gerektiğini belirtmektedir.

Ceviz ağacından yapılan ürünler içinde belirtilen dipçik taslakları ile ilgili olarak DTM bir standart belirlemiş ve 1996 yılında İhracatçı Birliklerine bir sirküler halinde göndermiştir. Söz konusu sirkülerde yer alan içerik, ceviz odunu geleceğiyle ilgili olarak son derece önemli olduğu için aşağıda sunulmuştur.

Taslaktan ileri derecede işlem görmüş ihraç olunabilir mallarda aranan özellikler şunlardır:

- Kaba boy ve en ölçüleri alınmış, kabaca şekillendirilmiş, yamuk veya dikdörtgen prizma şekilleri dışına çıkmış, otomatik kopya, freze, planya vs. ile işlenerek şekillendirilmiş ve nihai freze, torna ve zımpara işlemine hazır duruma getirilmiş,
- Rutubet oranları %7 ile %20 arasına indirilmiş,
- Dipçik baş kısımları hariç diğer tüm köşeler kırılmış,
- Kabza ve el kundaklarının iki yüzey kenarı kırılmış ve namlu yatağı iz kanalı açılmış
- Taslak ebatları çizelge 1'de verilmiştir.

Ceviz Odununun Kundak ve Kundak Taslağı Olarak İhracatı

Halen ülkemizde ihracatçı firmalar hazırlamış oldukları ceviz omuz (dipçik) ve el kundak taslaklarını ithalat yapan firmalar ile yazışmalar yaparak veya internet aracılığıyla tanıtımını yaparak satmaktadırlar. İthalat firmaları ise gönderdikleri eksperler vasıtasıyla dipçik ve kundakların rutubet miktarı, ölçüleri, lif yapısı ve tekstürü gibi özelliklerine bakmakta ve uygun bulursa ihracatçı firmaya akreditif açarak mal bedelini peşin olarak ödedikten sonra depodan teslim (Ex Works-EXW) almaktadır. Akabinde ithalatçı firmaların kendi gümrük müşavirleri veya ihracat firmalarının anlaşmış olduğu gümrük müşavirleri vasıtasıyla ihracat için gerekli

belgeler hazırlanmakta ve ürünler yurtdışına çıkartılmaktadır.

Çizelge 1: Türk Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın belirlediği dipçik taslağı ebatları.

Table 1. Dimensions of gunstock blanks indicated by the secretariat of the prime ministry for the turkish foreign trade.

Dipçik türleri <i>Gunstock types</i>	Ölçüleri <i>Dimensions</i>	
	Asgari (cm) Min.	Azami (cm) Max.
a) Kıрма tüfek <i>Luck rifle</i>		
Boy <i>Length</i>	30	52
Kalınlık <i>Thickness</i>	5	7
Genişlik <i>Width</i>	13	17
b) Karabin <i>Carbine</i>		
Boy <i>Length</i>	70	125
Kalınlık <i>Thickness</i>	5	8
Genişlik <i>Width</i>	8	18
c-I-) Kabza el kundağı <i>Butt of rifle</i>		
Boy <i>Length</i>	18	40
Kalınlık <i>Thickness</i>	5	7
Genişlik <i>Width</i>	4,5	6,5
c-II-) Tabanca kabzası <i>Grip of firearm</i>		
Boy <i>Length</i>	14	22
Kalınlık <i>Thickness</i>	3,5	8
Genişlik <i>Width</i>	3,5	20

Yıllık İhracat Verileri

Dipçik Taslağı ve Dipçik Olarak İhracat Verileri

DİE 2004 verilerine göre; Dipçik taslakları olarak 1989-2003 yılları arasında yapılan ihracat verilerine bakıldığında bir istikrar olmadığı ve ihracat hacminin 1989'dan 1992 yılına kadar bir yükselme gösterdiği, 1993 yılından itibaren ise düşme olduğu görülmektedir. 1994 yılı ihracat hacminin ve gelirin en düşük olduğu yıldır. En yüksek ihracat hacminin 1991 yılında olduğu ve buna bağlı olarak en yüksek gelirinde bu yılda elde edildiği görülmektedir (4). 2003 yılındaki ihracat hacminin 25698 kg ile 2002 yılında 141443 kg olan ihracat hacmine göre %82 azaldığı belirlenmiştir (Çizelge 2).

Dipçik ihracatının 1989- 1995 yılları arasında yapıldığı ve 1995 yılından sonra ihracatının olmadığı görülmektedir. Dipçik ve dipçik taslağının ortalama birim fiyatları kıyaslanacak olursa 1989-91 yıllarında dipçik taslağının yüksek

olduğu 1992-95 yılları arasında dipçiğin ortalama birim fiyatının yüksek olduğu görülebilmektedir.

Çizelge 2’de görüldüğü gibi ortalama birim fiyatlarda yıllar itibarıyla bir dalgalanma olduğu görülür. Nedenlerden birinin arz-talepten

doğan anormal fiyat değişimleri, diğerinin ise ihraç edilen dipçik veya dipçik taslaklarının kalite farklılığının olduğu söylenebilir. Ayrıca dipçik veya taslağın yıllık ortalama kilogram fiyatının 2,5 -4 dolar arasında değiştiği görülebilmektedir.

Çizelge 2: Ceviz odunun dipçik ve taslak olarak yıllık ihracat verileri (D.İ.E Verileri 2004).

Table 2: Annual export values of gunstock and blanks.

Yıllar Year	Miktar Amount (Kg)		Değer Value (USD)		Birim fiyatı ort. Average unit price (USD)	
	Dipçik Gunstock	D.taslağı Gunstock blanks	Dipçik Gunstock	D.taslağı Gunstock blanks	Dipçik Gunstock	D.taslağı Gunstock blanks
1989	289296	108803	634924	298.108	2,194721	2,739888
1990	217157	776996	527946	2.464.561	2,431172	3,17191
1991	180631	950662	547433	3.277.330	3,03067	3,447419
1992	77898	628481	348301	2.115.776	4,471244	3,366492
1993	108950	493067	443583	1.293.416	4,071436	2,623205
1994	509825	16361	1630139	50.567	3,197448	3,090704
1995	919038	125064	3500034	341.132	3,808367	2,727659
1996		26290		42.557		1,618752
1997		54393		241.033		4,431324
1998		95401		460.265		4,82453
1999		135972		395.616		2,90954
2000		52998		847.058		15,98283
2001		45196		127.657		2,82452
2002		141443		350.137		2,475464
2003		25698		128.470		4,999222

Çizelge 3: 1989- 2003 Yılları arasında ceviz dipçik taslağı ihraç edilen ülkeler ve toplam satış miktarları (DİE 2004).

Table 3: Export countries and exported amount of walnut blanks between 1989 and 2003.

İhraç edilen ülkeler Export countries	Miktarı (kg) Amount	İhraç edilen ülkeler Export countries	Miktarı (kg) Amount
İTALYA	1612466	İSPANYA	25524
ALMANYA	678878	PORTEKİZ	24150
ÇEKOSLOVAKYA	352913	ABD	23691
AVUSTURYA	178580	İNGİLTERE	18458
JAPONYA	167246	BELÇİKA-LÜKSEMB	7505
ÇEK CUMHURİYETİ	119675	DANİMARKA	4350
YUGOSLAVYA	105100	MERSİN SER.B.	3440
FİNLANDİYA	102480	İSVEÇ	704
KESİNLEŞMEMİŞ Ü	97780	MEKSİKA	680
İSVİÇRE	96342	KUVEYT	365
G.AFRİKA - NAMİ	29955	RUSYA	32
FRANSA	26511		

İhracatı yapılan ülkeler sıralamasında İtalya ve Almanya ilk iki sırayı almaktadır (Çizelge 3). 1989-2003 yılları arasında İtalya'ya yapılan toplam ihracat miktarı 1612466 kg ve gelen döviz tutarı da 5293416\$ olmuştur. 1992 yılında İtalya'ya yapılan ihracat 425642 kg ve 152959\$'la en yüksek seviye ulaşmıştır. Fakat aynı yıl ortalama birim fiyatı 3,59\$ dan işlem yapılmışken, 2003 yılında ise 75 kg ve 3750\$ ihracat hacmiyle ortalama birim fiyat 50\$ olarak gerçekleşmiştir. Buna göre 2003 yılında en düşük ihracat miktarı ile en yüksek ortalama birim fiyattan ihracat yapılmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ceviz meyvesi, meyvesinin kabuğu, yaprağı, odunun kabuğu ve odunu farklı kullanım yerlerinde değerlendirilebilen ve böylece insanlığa farklı ürünler sunan çok değerli bir bitkidir. Masif haldeki ceviz odununun en yüksek değeri kazandığı kullanım yeri silah sanayidir. Tüfeklerde omuz kundağı(dipçik) ve el kundağı, tabancalarda tabanca kabzası yapımında en çok ceviz kullanılmaktadır.

Silah yapımında cevizin tercih edilmesinin nedenlerinin başında iyi cila kabul etmesi gelmektedir. Çalışmasının az olması ve çatlamaması da önemlidir. Lif yapısı, tekstürü ve rengi ona üstünlük kazandırmaktadır. Diri odunun rengi grimsi beyaz ile kırmızımsı gri tonlar arasında, özodunu ise ağaç yaşı ve yetiştirme ortamına bağlı olarak gri ve koyu kahverenginde çoğunlukla koyu şeritlidir. En değerli odunlar geniş bir özoduna sahip yaşlı ağaçların kütük kısımlarıdır. Bu nedenle meyve verimi yüksek olan genç ağaçların odunu için kesilmesine izin verilmemelidir. Silah yapımında kullanılacak kütük ve tomrukların çapının en az 50 cm olması istenmektedir.

Ceviz odunu 1974 öncesine kadar her türlü yarı mamul ve mamul ürün olarak düşük fiyatlarla ihraç edilmiştir. Buna bağlı olarak yıllarca Anadolu'dan meyve verimi yüksek her yaşta ağaç kesilip kütük olarak ihraç edilmiş ve böylece ceviz ağacı sayısı azalmıştır. Ülkemizde orman ürünleri endüstrisinin de gelişmesiyle 1974 den sonra cevizin tomruk, kereste, kalas ve taslak olarak ihracatı yasaklanmıştır. Yalnız

mamul olarak ihracatı serbest bırakılmıştır. Fakat daha sonra çıkan bir ek madde ile boya kreozot ve diğer koruyucularla işlem görmüş, kare şeklinde kabaca yontulmuş sedir, ceviz, şimşir, ıhlamur, dişbudak, zeytin gibi ağaçların ihracatının yapılması sağlanmıştır. Ancak, çıkarılan bu ek maddenin yarattığı boşluktan faydalanmak isteyen ihracat firmaları basit ön işlemden geçirdikleri ceviz kütüklerini ihraç etme çabası içine girmişlerdir. Bunun üzerine DTM tarafından 1996 yılında ihraç edilecek ceviz ürünlerinin tanımı yapılmış ve ölçüleri belirlenmiştir.

Dünyaca ünlü cevizimizin korunması ve hak ettiği değere ulaşması için ileri derecede işlem görmüş ürünler olarak ihracatının sağlanması ile ilgili alınan kararların desteklenmesi gerekmektedir. Bu yönde yani ileri derecede işlem görmüş haldeki ceviz ürünlerinin ihracatı yeterli düzeyde değildir. Artırılması için ihracatçı birliklerinin gerekli gördüğü tedbirler biran önce yaşama geçirilmelidir.

KAYNAKLAR

1. Anonim, 1983. TS 151. Ceviz Kütük ve Tomrukları, TSE Ankara.
2. _____, 1996. DTM. T.C. Başbakanlık, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Ege İhracatçı Birlikleri, Genel Sekreterliğinin Ege Ağaç Mamulleri ve Orman Ürünleri İhracatçı Birliği Üyelerine Gönderdiği Sirküler.
3. _____, 2001 OGM. Sürdürülebilir Avcılık için Temel Eğitim Kitabı. Orman Bakanlığı, Milli Parklar, Av ve Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü, , Eğitim yayınları-1, Ankara.
4. _____, 2004. DİE. Devlet İstatistik Enstitüsü Verileri. Ankara.
5. Anonymous 2004. www.dogsan.com (Ziyaret tarihi: 13/07/2004).
6. Bozkurt, A. Y., ve Y. Göker, 1981. Orman Ürünlerinden Faydalanma. İ.Ü. Orman Fakültesi Yayını No: 379, İstanbul.
7. Kantay, R., 1995. Tomruk Depolama Teknikleri. Araştırma Dergisi 1995/1, No: 22, Sayfa 75. Kavak ve Hızlı Gelişen Tür Orman Ağaçları Araştırma Müdürlüğü Yayını, İzmit.

8. Kantay, R., 2004. Ahşap Olarak Ceviz; Özellikleri, Ekonomik Değeri ve Kullanım Yerleri. *Ceviz Çalıştayı, Tema Vakfı Yayınları. No 43, İstanbul.*
9. _____, B. Kantay, 2001. Ceviz Odununun Özellikleri ve Kullanım Yerleri. *I. Ulusal Ceviz Sempozyumu Bildiri Kitabı, Tokat.*
10. Üçbaş, K., 1999. Avcının Temel Eğitim Kitabı. *4 Renk Yayınları. Ankara.*
11. Ünsal, Ö., 1994. Ceviz Kerestesinin Teknik Kurutma Özellikleri Üzerine Araştırmalar (Yüksek Lisans tezi). *İ.Ü.Fen Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.*
12. Yaltrık, F., 1988. Dendroloji Ders Kitabı. *II. Angiospermae Bölüm I, İ.Ü.Yayın No.390, İstanbul.*
13. Yıldırım, T. 2004. Tayfun Yıldırım Dış Tic. A.Ş. ile Görüşme. *Kartal-İstanbul.*